

Podstawy Dietetyki Klinicznej (PDK)

1. METRYCZKA	
Rok akademicki	2026/2027
Wydział	Nauk o Zdrowiu
Kierunek studiów	Dietetyka
Dyscyplina wiodąca	Nauki o zdrowiu
Profil studiów	Praktyczny
Poziom kształcenia	I stopnia
Forma studiów	Stacjonarne
Typ modułu/przedmiotu	Obowiązkowy
Forma weryfikacji efektów uczenia się	Egzamin
Jednostka prowadząca /jednostki prowadzące	• Zakład Dietetyki Klinicznej WUM ul. Erazma Ciołka 27, 01-445 Warszawa • Zakład Żywienia Człowieka WUM ul. Erazma Ciołka 27, 01-445 Warszawa • Zakład Biologii Medycznej WUM ul. Litewska 14/16, 00-575 Warszawa • Klinika Neurologii WNoZ WUM, Mazowiecki Szpital Bródnowski ul. Kondratowicza 8, 03-242 Warszawa • Zakład Psychiatrii Środowiskowej WNoZ WUM ul. Szczęśliwicka 36, 02-353 Warszawa • Zakład Pielęgniarstwa Chirurgicznego, Transplantacyjnego i Leczenia Pozaustrojowego WUM ul. Nowogrodzka 59, pawilon 11D1, 02-006 Warszawa • Zakład Propedeutyki Onkologicznej WNoZ WUM ul. Erazma Ciołka 27, 01-445 Warszawa

Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	- dr hab. Agnieszka Bzikowska-Jura - dr hab. Beata Sińska - dr hab. Gabriela Olędzka - prof. dr hab. Andrzej Deptała - prof. dr hab. Dariusz Koziorowski - dr hab. Andrzej Silczuk - Prof. dr hab. Piotr Małkowski
Koordynator przedmiotu	dr Joanna Ostrowska joanna.ostrowska@wum.edu.pl dr hab. Anna Jeznach-Steinhagen anna.jeznach-steinhagen@wum.edu.pl mgr Paulina Gryz paulina.gryz@wum.edu.pl
Osoba odpowiedzialna za sylabus)	dr Joanna Ostrowska joanna.ostrowska@wum.edu.pl
Prowadzący zajęcia	- prof. dr hab. Dorota Szostak-Węgierek - dr hab. Anna Jeznach-Steinhagen - dr hab. Iwona Boniecka - dr Magdalena Milewska - dr Joanna Ostrowska - dr hab. Agnieszka Bzikowska-Jura - prof. dr hab. Dariusz Koziorowski (prowadzący: dr n. med. Łukasz Milanowski, lek. med. Julia Nowak) - prof. dr hab. Piotr Małkowski - prof. dr hab. Roman Danielewicz - prof. dr hab. A. Silczuk (realizacja zajęć: lek. med. Olga Płaza, mgr Agnieszka Skowerska, mgr Marta Wdowiarska) - dr hab. Gabriela Olędzka - dr Zuzanna Zaczek - prof. dr hab. Jacek Sobocki - dr Marta Dąbrowska-Bender - mgr Jakub Krawczyk - prof. dr hab. Andrzej Deptała - dr Dominika Mękal - mgr Paulina Gryz - mgr Ewa Ehmke vel Emczyńska

2. INFORMACJE PODSTAWOWE			
Rok i semestr studiów	2 rok studiów licencjackich (semestr 1 +2)	Liczba punktów ECTS	16
FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ		Liczba godzin	Kalkulacja punktów ECTS
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim			
wykład (W)			
seminarium (S)		130	5
ćwiczenia (C)		60	3
e-learning (e-L)		170	7
zajęcia praktyczne (ZP)			
praktyka zawodowa (PZ)			
Samodzielna praca studenta			
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń		30	1

3. CELE KSZTAŁCENIA	
C1	Dostarczenie wiedzy z zakresu epidemiologii, przebiegu i leczenia chorób o charakterze ostrym i przewlekłym, ze szczególnym uwzględnieniem żywieniowo-zależnych
C2	Wskazanie roli stanu odżywienia w procesie leczenia
C3	Zapoznanie ze wskazaniami do leczenia żywieniowego w różnych jednostkach chorobowych
C4	Przygotowanie do pracy w zespole żywieniowym
C5	Uświadomienie odpowiedzialności zawodowej

4. EFEKTY UCZENIA SIĘ	
Numer efektu uczenia się	Efekty w zakresie
Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:	
W1	Rozumie i potrafi wyjaśnić wzajemne zależności pomiędzy układem pokarmowym a układami: nerwowym, krążenia, oddychania, moczowym i dokrewnym (E_W02).
W2	Wymienia objawy i przyczyny wybranych chorób oraz wskazuje podstawy działań interwencyjnych wobec pacjentów (E_W13).
W3	Zna rolę badań laboratoryjnych w procesie diagnostycznym (E_W15)
W4	Zna zasady wdrażania postępowania dietetycznego w różnych jednostkach chorobowych w zależności od stopnia ich zaawansowania i chorób współistniejących u osób w różnym wieku i stanie fizjologicznym (E_W28)
W5	Zna istotę metod oceny stanu odżywienia (definicja, cele, metody, wskazania, procedury wykonania poszczególnych badań, ograniczenia zastosowania, przeciwwskazania), kompetencje potrzebne dla rzetelnego wykonania badania oraz omówienia wyników badania (E_W62)
W6	Zagadnienia związane z oddziaływaniem stanu odżywienia na stan zdrowia, rozwój osobniczy, stan funkcjonalny oraz przebieg leczenia (E_W63)
Umiejętności – Absolwent potrafi:	
U1	Opracowuje plany postępowania żywieniowego w różnych jednostkach chorobowych (E_U19)
U2	Przewiduje skutki wstrzymania podaży pożywienia w przebiegu choroby i planuje odpowiednie postępowanie żywieniowe w celu zapobiegania następstwom głodzenia (E_U30)
U3	Wykorzystuje wyniki badań laboratoryjnych w planowaniu żywienia (E_U33)
U4	Przeprowadza wywiad żywieniowy i dokonuje oceny stanu odżywienia w oparciu o badania przesiewowe i pogłębioną ocenę stanu odżywienia (E_U40).
U5	Wskazuje procesy prowadzące do rozwoju chorób i analizuje zależności między żywieniem a rozwojem chorób (E_U59).
U6	Oblicza indywidualne zapotrzebowanie na energię oraz makro i mikroskładniki odżywcze (E_U43).
Kompetencji społecznych – Absolwent jest gotów do:	
K1	Posiada świadomość stałego dokształcania się (E_K04)
K2	Potrafi formułować opinie dotyczące pacjentów, klientów, grup społecznych w kontekście związanym z wykonywaniem zawodu (E_K17)
K3	Posiada świadomość znaczenia multidyscyplinarnego zespołu terapeutycznego (E_K23)

5. ZAJĘCIA		
Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
I SEMESTR		
Wykład	1. Kontakt z pacjentem w praktyce klinicznej: wywiad, dokumentacja medyczna i zasady postępowania	W2, W4, W5
Seminarium	Kontakt z pacjentem w praktyce klinicznej: wywiad, dokumentacja medyczna i zasady postępowania	U4 K2, K3
Wykład	2. Ocena sposobu żywienia i stanu odżywienia osób dorosłych i starszych	W5, W6
Seminarium	Ocena sposobu żywienia i stanu odżywienia osób dorosłych i starszych	U4, U6 K2
Wykład	3. Niedożywienie związane z chorobą i podstawy żywienia klinicznego	W2-W4, W6
Seminarium	Niedożywienie związane z chorobą i podstawy żywienia klinicznego	U1, U2, U4, U6 K2, K3
Wykład	4. Choroby sercowo-naczyniowe: miażdżycy tętnic obwodowych i mózgowych, choroba niedokrwienna serca, inne choroby serca, dyslipidemie, nadciśnienie tętnicze i niewydolność serca	W1-W4, W6
Seminarium	Analiza przypadków chorób sercowo-naczyniowych i zaburzeń lipidowych	U1, U5, U6 K1-K3
Wykład	5. Postępowanie dietetyczne w zaburzeniach lipidowych, nadciśnieniu tętniczym i chorobach sercowo-naczyniowych	W1, W2, W4, W6
Seminarium	Profilaktyka chorób sercowo-naczyniowych	U5, U6 K1, K2
Wykład	6. Choroba otyłościowa i zespół metaboliczny – diagnostyka, profilaktyka i leczenie dietetyczne	W1-W6
Seminarium	Krytyczne spojrzenie na popularne diety w leczeniu choroby otyłościowej; analiza przypadków klinicznych	U1, U4-U6 K1-K3
Wykład	7. Chirurgiczne leczenie otyłości – wskazania, metody i powikłania	W2, W4, W5, W6
Seminarium	Chirurgiczne leczenie otyłości – wskazania, metody i powikłania	U1, U4, U6 K2, K3
Wykład	8. Postępowanie żywieniowe przed i po operacji bariatrycznej	W2, W4
Seminarium	Postępowanie żywieniowe przed i po operacji bariatrycznej	U1, U4, U6 K2
Wykład	9. Cukrzyca typu 1 i 2 – obraz kliniczny, diagnostyka i leczenie	W1-W6
Seminarium	Cukrzyca typu 1 i 2 – obraz kliniczny, diagnostyka i leczenie	U1-U6 K1-K3
Wykład	10. Postępowanie dietetyczne w zaburzeniach gospodarki węglowodanowej	W2, W4
Seminarium	Profilaktyka cukrzycy; analiza przypadków klinicznych	U1, U3-U6 K2, K3
Wykład	11. Postępowanie żywieniowe w cukrzycy przedciężowej i ciężkiej	W2, W4, W6
Seminarium	Postępowanie żywieniowe w cukrzycy przedciężowej i ciężkiej	U1, U3, U4, U6 K2, K3

Wykład	12. Choroby tarczycy, przynależność, nadnerczy i przysadki – podstawy kliniczne i postępowanie żywieniowe	W1, W2, W4
Seminarium	Choroby tarczycy, przynależność, nadnerczy i przysadki – podstawy kliniczne i postępowanie żywieniowe	U1, U5 K2
Wykład	13. Rola żywienia i stylu życia w zaburzeniach płodności kobiet, PMOS i endometriozie	W2, W4, W6
Seminarium	Rola żywienia i stylu życia w zaburzeniach płodności kobiet, PMOS i endometriozie	U1, U5, U6 K2
Wykład	14. Choroby nerek: ostre uszkodzenie nerek, zespół nerczycowy, przewlekła choroba nerek, kamica i zakażenia układu moczowego	W1-W4, W6
Seminarium	Choroby nerek i dróg moczowych – analiza przypadków klinicznych	U1-U4 K2, K3
Wykład	15. Postępowanie żywieniowe w chorobach nerek, leczeniu nerkozastępczym i po transplantacji nerki	W2-W4, W6
Seminarium	Postępowanie żywieniowe w chorobach nerek, leczeniu nerkozastępczym i po transplantacji nerki	U1-U4 K2, K3
Wykład	16. Wybrane choroby dermatologiczne – podstawy kliniczne i znaczenie żywienia	W2-W4, W6
Seminarium	Postępowanie dietetyczne u pacjentów z wybranymi chorobami dermatologicznymi – analiza przypadków klinicznych.	U1, U5 K2
Wykład	17. Wybrane choroby reumatologiczne oraz dna moczanowa – podstawy kliniczne i postępowanie dietetyczne	W2-W4, W6
Seminarium	Choroby reumatologiczne i dna moczanowa – analiza przypadków klinicznych	U1, U5 K2
Wykład	18. Wybrane choroby układu oddechowego – podstawy kliniczne i zasady żywienia	W1, W2, W4
Seminarium	Choroby układu oddechowego – analiza przypadków klinicznych	U1, U5 K2
Wykład	19. Żywnienie w sporcie u osób z wybranymi chorobami	W2, W4, W6
Seminarium	Żywnienie w sporcie u osób z wybranymi chorobami	U1, U5, U6 K1, K2
Wykład	20. Chirurgiczne leczenie chorób górnego odcinka przewodu pokarmowego	W2-W4, W6
Seminarium	Chirurgiczne leczenie chorób górnego odcinka przewodu pokarmowego	U2, U3 K2
Ćwiczenie	1. Pomiary antropometryczne i praktyczna ocena stanu odżywienia	U4, U6 K2
Ćwiczenie	2. Planowanie diet śródziemnomorskiej, DASH w chorobach sercowo-naczyniowych	U1, U5, U6 K1, K2
Ćwiczenie	3. Postępowanie żywieniowe przed i po operacji bariatrycznej	U1, U4, U6 K2
Ćwiczenie	4. Postępowanie żywieniowe u pacjentów leczonych agonistami receptora GLP-1	U1, U3, U4, U6 K2, K3
Ćwiczenie	5. Planowanie postępowania żywieniowego w insulinooporności	U1, U3, U4, U6 K2, K3
Ćwiczenie	6. Planowanie postępowania żywieniowego w cukrzycy	U1, U3, U4, U6 K2, K3

Ćwiczenie	7. Pompy insulinowe – zasady działania i zastosowanie w leczeniu cukrzycy	U1, U3 K3
Ćwiczenie	8. Planowanie żywienia w hiperurykemii i dnie moczanowej	U1, U5 K2
Ćwiczenie	9. Planowanie żywienia w przewlekłej chorobie nerek	U1-U4 K2, K3
Ćwiczenie	10. Postępowanie żywieniowe w leczeniu nerkozastępczym i po transplantacji nerki	U1-U4 K2, K3
II SEMESTR		
Wykład	1. Choroby jamy ustnej, przełyku, żołądka, dwunastnicy i jelit – ze szczególnym uwzględnieniem choroby Leśniowskiego-Crohna i wrzodziejącego zapalenia jelita grubego	W1-W4, W6
Seminarium	Choroby przewodu pokarmowego – analiza przypadków klinicznych	U1, U2, U4, U5 K2, K3
Wykład	2. Postępowanie żywieniowe w chorobach przełyku, żołądka i dwunastnicy	W2, W4
Seminarium	Postępowanie żywieniowe w chorobach przełyku, żołądka i dwunastnicy	U1, U2, U4 K2
Wykład	3. Choroby dolnego odcinka przewodu pokarmowego – aspekty chirurgiczne	W2-W4, W6
Seminarium	Choroby dolnego odcinka przewodu pokarmowego – aspekty chirurgiczne	U2, U3 K2
Wykład	4. Postępowanie żywieniowe w zespole jelita nadwrażliwego (IBS), zespole rozrostu bakteryjnego jelita cienkiego (SIBO) i nieswoistych chorobach zapalnych jelit	W2, W4
Seminarium	Postępowanie żywieniowe w zespole jelita nadwrażliwego (IBS), zespole rozrostu bakteryjnego jelita cienkiego (SIBO) i nieswoistych chorobach zapalnych jelit	U1, U2, U4 K2
Wykład	5. Choroby wątroby, pęcherzyka i dróg żółciowych oraz trzustki – podstawy kliniczne	W2-W6
Seminarium	Choroby wątroby, pęcherzyka i dróg żółciowych oraz trzustki – analiza przypadków klinicznych	U1-U4 K2, K3
Wykład	6. Postępowanie żywieniowe w chorobach wątroby, pęcherzyka i dróg żółciowych oraz trzustki	W2, W4, W6
Seminarium	Postępowanie żywieniowe w chorobach wątroby, pęcherzyka i dróg żółciowych oraz trzustki	U1-U4 K2, K3
Wykład	7. Celiakia i inne choroby przewodu pokarmowego o podłożu immunologicznym – patogeneza, diagnostyka i znaczenie kliniczne (2h)	W2-W4, W6
Seminarium	Celiakia i inne choroby przewodu pokarmowego o podłożu immunologicznym – patogeneza, diagnostyka i znaczenie kliniczne	U1, U4, U5 K2, K3
Wykład	8. Choroby zakaźne przenoszone drogą pokarmową – część I	W2-W4, W6
Seminarium	Choroby zakaźne przenoszone drogą pokarmową – część I	U1, U2, U5 K2
Wykład	9. Choroby zakaźne przenoszone drogą pokarmową – część II	W2-W4, W6
Seminarium	Choroby zakaźne przenoszone drogą pokarmową – część II	U1, U2, U5 K2

Wykład	10. Wybrane choroby neurologiczne: udar mózgu, choroba Alzheimera, choroba Parkinsona i stwardnienie rozsiane	W1-W4, W6
Seminarium	Wybrane choroby neurologiczne: udar mózgu, choroba Alzheimera, choroba Parkinsona i stwardnienie rozsiane	U1, U2, U4 K2, K3
Wykład	11. Wybrane schorzenia neurochirurgiczne: guzy mózgu, tętniaki i urazy kręgosłupa	W1-W3
Seminarium	Wybrane schorzenia neurochirurgiczne: guzy mózgu, tętniaki i urazy kręgosłupa	U1, U2 K3
Wykład	12. Postępowanie żywieniowe w chorobach neurologicznych i u pacjentów neurochirurgicznych	W1, W2, W4
Seminarium	Postępowanie żywieniowe w chorobach neurologicznych i u pacjentów neurochirurgicznych	U1-U4 K2, K3
Wykład	13. Podstawy psychiatrii i psychopatologii	W1, W2, W4, W6
Seminarium	Podstawy psychiatrii i psychopatologii	U1, U4 K2, K3
Wykład	14. Najważniejsze grupy zaburzeń psychicznych – obraz kliniczny i leczenie	W1, W2, W4, W6
Seminarium	Najważniejsze grupy zaburzeń psychicznych – obraz kliniczny i leczenie	U1, U4 K2, K3
Wykład	15. Żywnienie w psychiatrii – wpływ diety na stan zapalny, stres oksydacyjny, neuroplastyczność i oś jelito–mózg oraz podstawy zaburzeń odżywiania	W1, W2, W4
Seminarium	Zaburzenia odżywiania i depresja u osób z cukrzycą – diabulimia, diapresja i sygnały ostrzegawcze	U1, U3-U5 K2, K3
Wykład	16. Onkologia kliniczna – część I: najczęstsze nowotwory złośliwe	W2, W3, W6
Seminarium	Onkologia kliniczna – część I: najczęstsze nowotwory złośliwe	U2, U3, U5 K2, K3
Wykład	17. Onkologia kliniczna – część II: najczęstsze nowotwory złośliwe (kontynuacja) (brak seminariów)	W2, W3, W6
Wykład	18. Nowotwory układu krwiotwórczego i chłonnego: białaczki i chłoniaki	W2, W3, W6
Seminarium	Nowotwory układu krwiotwórczego i chłonnego: białaczki i chłoniaki	U2, U3, U5 K2, K3
Wykład	19. Żywnienie okołoperacyjne i protokół ERAS – przygotowanie żywieniowe pacjenta do zabiegu	W3, W4, W6
Seminarium	Żywnienie okołoperacyjne i protokół ERAS – przygotowanie żywieniowe pacjenta do zabiegu	U1-U3, U6 K2, K3
Wykład	20. Podstawy leczenia żywieniowego – definicja, wskazania i rodzaje. Rozpoznawanie niedożywienia. Planowanie i przygotowanie pacjenta do wdrożenia leczenia żywieniowego oraz profilaktyka refeeding syndrome.	W3, W4, W6
Seminarium	Praktyka żywienia dojelitowego: wybór diety, wybór dostępu i zasady uzyskiwania dostępu do przewodu pokarmowego, demonstracja przyrządów do dostępu i podawania diet, zasady rozszerzania podaży diety, pielęgnacja dostępu do żywienia dojelitowego. Zasady bezpieczeństwa: kontrola zalegania i położenia, utrzymanie drożności. Przyczyny i postępowanie w	U1-U3, U6 K2, K3

	typowych powikłaniach. Żywnienie dojelitowe w warunkach domowych.	
Wykład	21. Żywnienie dojelitowe i pozajelitowe w warunkach domowych i szpitalnych – definicje, podstawowe informacje, dobór metody żywienia, zasady wprowadzania. Organizacja leczenia żywieniowego w warunkach domowych w Polsce.	W3, W4, W6
Seminarium	Żywnienie i leczenie / wsparcie żywieniowe pacjentów z chorobą nowotworową (nowotwory w obrębie układu pokarmowego oraz głowy i szyi) oraz pacjentów ze schorzeniami przewodu pokarmowego – cz. II. Wskazania i przeciwwskazania do żywienia pozajelitowego. Praktyka żywienia pozajelitowego: zasady uzyskiwania dostępu, rodzaje kaniul i cewników. Aparaty do przetoczeń, pompy. Preparaty do żywienia pozajelitowego – worki AIO i RTU, demonstracja, wady i zalety. Żywnienie pozajelitowe w warunkach domowych.	U1-U3, U6 K2, K3
Wykład	22. Niewydolność jelit i zespół krótkiego jelita - definicja, przyczyny, następstwa fizjologiczne i kliniczne, postępowanie żywieniowe i dietetyczne.	W2, W4, W6
Seminarium	Niewydolność jelit i zespół krótkiego jelita - definicja, przyczyny, następstwa fizjologiczne i kliniczne, postępowanie żywieniowe i dietetyczne.	U1, U2, U4, U6 K2, K3
Wykład	23. Choroby rzadkie wymagające leczenia dietetycznego: fenyloketonuria, galaktozemia i choroby spichrzeniowe	W2-W4, W6
Seminarium	Choroby rzadkie wymagające leczenia dietetycznego: fenyloketonuria, galaktozemia i choroby spichrzeniowe	U1, U3, U5, U6 K2, K3
Seminarium	Gospodarka żelazem – podstawy, diagnostyka i znaczenie w dietetyce klinicznej	U1, U3, U5 K1, K2
Ćwiczenie	1. Planowanie żywienia osób aktywnych fizycznie z wybranymi chorobami	U1, U5, U6 K1, K2
Ćwiczenie	2. Planowanie postępowania żywieniowego w wybranych chorobach dermatologicznych	U1, U5 K2
Ćwiczenie	3. Planowanie żywienia w chorobach przełyku, żołądka i dwunastnicy	U1, U2, U4 K2
Ćwiczenie	4. Postępowanie dietetyczne w IBS i SIBO – dobór strategii żywieniowej i analiza przypadków	U1, U2, U4, U5 K2
Ćwiczenie	5. Planowanie postępowania żywieniowego w chorobach wątroby, pęcherzyka i dróg żółciowych oraz trzustki	U1-U4 K2, K3
Ćwiczenie	6. Postępowanie żywieniowe w celiakii – dieta bezglutenowa w praktyce	U1, U2, U4, U5 K2
Ćwiczenie	7. Immunożywnienie – zastosowanie w praktyce klinicznej	U1, U5, U6 K1, K2
Ćwiczenie	8. Postępowanie żywieniowe w depresji, zaburzeniach lękowych i zespole jedzenia nocnego	U1, U4, U5 K2
Ćwiczenie	9. Zaburzenia odżywiania w praktyce dietetycznej: jadłowstręt psychiczny i bulimia nervosa	U1, U4, U5 K2, K3
Ćwiczenie	10. Gospodarka żelazem w praktyce dietetycznej	U1, U3, U4, U6 K2

5. LITERATURA

Obowiązkowa

- Polskie Towarzystwo Diabetologiczne. *Zalecenia kliniczne dotyczące postępowania u osób z cukrzycą – 2026. Stanowisko Polskiego Towarzystwa Diabetologicznego.* 2026.
- Polskie Towarzystwo Diabetologiczne. *Zalecenia kliniczne dotyczące postępowania u osób z nadwagą lub otyłością i zaburzeniami metabolizmu glukozy.* 2026.
- American Diabetes Association Professional Practice Committee. *Standards of Care in Diabetes-2026.* „Diabetes Care” 2026;49(Suppl. 1).
- Polskie Towarzystwo Leczenia Otyłości. *Dekalog leczenia otyłości 2026.* PTLO, 2026.
- Kidney Disease: Improving Global Outcomes. *KDIGO 2024 Clinical Practice Guideline for the Evaluation and Management of Chronic Kidney Disease.* „Kidney International” 2024;105(Suppl. 4S):S117–S314.
- Bischoff S.C. i wsp. *ESPEN guideline on Clinical Nutrition in Inflammatory Bowel Disease – Update 2023.* „Clinical Nutrition” 2023;42:1545–1568.
- Weimann A. i wsp. *ESPEN practical guideline: Clinical Nutrition in Surgery.* „Clinical Nutrition” 2021;40:4745–4761.
- Muscaritoli M. i wsp. *ESPEN practical guideline: Clinical Nutrition in Cancer.* „Clinical Nutrition” 2021;40:2898–2913.
- Sobotka L. (red.). *Podstawy żywienia klinicznego.* Wyd. 4. Scientifica, Warszawa 2021.
- Grzymisławski M. (red.). *Dietetyka kliniczna.* Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2019.
- Gajewski P. (red.). *Interna Szczeklika 2026. Podręcznik chorób wewnętrznych.* Medycyna Praktyczna, Kraków 2026.
- Rychlik E., Stoś K., Woźniak A., Mojska H. i wsp. *Normy żywienia dla populacji Polski.* Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2024. ([chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://ncez.pzh.gov.pl/wp-content/uploads/2025/02/Normy-spozycia-dla-populacji-polski-30-07.pdf](https://ncez.pzh.gov.pl/wp-content/uploads/2025/02/Normy-spozycia-dla-populacji-polski-30-07.pdf))

Uzupełniająca

- Szostak-Węgierek D. (red.). *Żywienie w chorobach kości i stawów.* Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2026.
- Czupryniak L., Sosnowska M. *Cudowne zastrzyki. Fakty i mity o nowoczesnym leczeniu otyłości* Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2026.
- Czerwonogrodzka-Senczyna A. *Żywienie w chorobach skóry.* Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2024.
- Jeznach-Steinhagen A. *Żywienie osób z cukrzycą i chorobami towarzyszącymi.* Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2020.
- Ostrowska J. W: Balsam P., Czupryniak L. (red.). *Kardiodiabetologia: zagadnienia wybrane.* Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2022, s. 82–96.
- Boniecka I., Lisik W. *Dietetyka w chirurgii bariatrycznej.* Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2023.
- Lange E., Włodarek D. *Współczesna dietoterapia 1.* Wydawnictwo SGGW, Warszawa 2009.
- Ciborowska H., Ciborowski A. *Dietetyka. Żywienie zdrowego i chorego człowieka.* Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2021.
- Ukleja A., Kunachowicz H., Szczygieł B. *Zastosowanie indeksu glikemicznego w profilaktyce i leczeniu otyłości.* Wydawnictwo WUM, Warszawa 2010.
- Gromadzka-Ostrowska J., Paluszkievicz P., Słodkowski M., Sobocki J., Szawłowski A.W. *Żywienie w chorobach nowotworowych.* Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2023.

- Stachowska E. *Żywnie w zaburzeniach mikrobioty jelitowej*. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2021.
- Szostak-Węgierek D. *Żywnie osób starszych*. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2020.
- Bogdański P., Mamcarz A., Ostrowska L. *Otyłość i jej powikłania*. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2022.
- Czapla M., Jankowski P. *Żywnie w chorobach serca*. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2022.
- Majewska K., Bartoszevska L., Matras P. *Żywnie dojelitowe i pozajelitowe*. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2023.
- Małgorzewicz S. *Żywnie kliniczne – praktyczne zagadnienia*. Tom I–II. Wydawnictwo Czelej, Lublin 2020.
- Davies M.J. i wsp. *Management of Hyperglycaemia in Type 2 Diabetes, 2022. A Consensus Report by the American Diabetes Association and the European Association for the Study of Diabetes*. „Diabetologia” 2022;65:1925–1966.

6. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
<i>Np. A.W1, A.U1, K1</i>	<i>Pole definiuje metody wykorzystywane do oceniania studentów, np. kartkówka, kolokwium, raport z ćwiczeń itp.</i>	<i>Np. próg zaliczeniowy</i>
W1 – W6 U1- U6 Wykłady/seminaria	Zaliczenie wymaga obowiązkowej obecności na wykładach i seminariach, zaliczenia wszystkich form sprawdzania wiedzy ustalonych przez prowadzących, takich jak niezapowiedziane wejściówki, wyjściówki oraz zadania realizowane podczas zajęć, a także zdania egzaminu końcowego w formie elektronicznej, przeprowadzanego po zakończeniu II semestru.	☐ 60% – próg zaliczeniowy dla ewentualnych wejściówek i wyjściówek. ☐ 60% – próg zaliczeniowy dla elektronicznego egzaminu końcowego, ocenianego według kryteriów przedstawionych poniżej (vide „Informacje dodatkowe”).
U1 – U6 Ćwiczenia	Zaliczenie wymaga obowiązkowej obecności na ćwiczeniach, wykonania prac i zadań zleconych przez prowadzącego podczas poszczególnych ćwiczeń oraz zdania egzaminu końcowego w formie elektronicznej, przeprowadzanego po zakończeniu II semestru.	Prace wykonywane podczas poszczególnych ćwiczeń, zlecone przez prowadzącego.
K1 – K3	Obserwacja przez prowadzącego, ocena podejmowanych decyzji przez studentów	

7. INFORMACJE DODATKOWE

(tu należy zamieścić informacje istotne z punktu widzenia nauczyciela niezawarte w pozostałej części sylabusu, w szczególności liczbę możliwych terminów zaliczeń przedmiotu, w tym zaliczeń dopuszczających do egzaminu, oraz np. czy przedmiot jest powiązany z badaniami naukowymi, szczegółowy opis egzaminu, informacje o kole naukowym)

Podstawowe kwestie organizacyjne:

- a) Wszystkie formy realizowanych zajęć są obowiązkowe (wykłady/ seminaria/ćwiczenia). Na każdych zajęciach sprawdzana jest lista obecności.
- b) Udział w zajęciach z inną grupą seminaryjną/ćwiczeniową niż ta, do której student/-ka jest przypisany/-a jest możliwe wyłącznie po uprzednim (co najmniej 1-dniowym) ustaleniu tego z wykładowcą realizującym dane zajęcia. Zasada ta dotyczy wszystkich studentów, również tych z przyznaną IOS. W przypadku dużych dysproporcji w liczebności grup prowadzący ma prawo odmówić możliwości zmiany grupy.
- c) Wiedza dotycząca znajomości materiału realizowanego na wykładach może być sprawdzana w formie wejściówek/wyjściówek na zajęciach seminaryjnych (bez dodatkowego wcześniejszego informowania). Próg zaliczenia wynosi 60%. Niezaliczony materiał należy poprawić (forma poprawy powinna zostać ustalona indywidualnie z wykładowcą).
- d) Zaliczenie zajęć seminaryjnych i ćwiczeniowych odbywa się poprzez przygotowywanie prac zleczanych przez wykładowcę, omawianie ich i dyskusję podczas zajęć.
- e) Podczas zajęć obowiązuje zakaz korzystania z telefonów komórkowych oraz innych urządzeń mobilnych w celach niezwiązanych z realizacją zajęć. Urządzenia powinny być wyciszone. Dopuszcza się korzystanie z nich wyłącznie w sytuacjach uzasadnionych realizacją zajęć, w szczególności podczas wykonywania zadań lub ćwiczeń przewidzianych przez osobę prowadzącą.

Obecności

- f) Student/ka może mieć na zajęciach jedną nieusprawiedliwioną nieobecność na każdy z semestrów.
- g) Usprawiedliwienie nieobecności powinno odbyć się na najbliższych kolejnych zajęciach, na który student/-ka jest obecny/-a. Po upływie tego terminu nieobecność pozostanie nieusprawiedliwiona. Przy przedłużającej się nieobecności wynikającej np. z pobytu w szpitalu, sanatorium sytuacja studenta będzie rozpatrywana indywidualnie przez kierownika.
- h) Student jest zobowiązany do punktualnego stawienia się na zajęcia. W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się niewielkie spóźnienie, jednak przekroczenie 15 minut od rozpoczęcia zajęć skutkuje brakiem możliwości uczestniczenia w nich. W takim przypadku student otrzymuje nieobecność nieusprawiedliwioną. Forma odrobienia zajęć pozostaje do ustalenia z osobą prowadzącą zajęcia, na których student był nieobecny. Dopuszcza się możliwość odrobienia zajęć z inną grupą, po uprzednim uzyskaniu zgody osoby prowadzącej.

Egzamin

Egzamin realizowany jest w formie elektronicznej (w sali komputerowej) i obowiązuje na nim pełen zakres realizowanego materiału (wykłady, seminaria, ćwiczenia + samokształcenie). Próg zaliczenia wynosi 60% możliwych do zdobycia punktów. W przypadku niezaliczenia pierwszego terminu egzaminu, studentowi/studentce

przysługują dwa terminy poprawkowe. Skala ocen pozostaje niezmienna (2,0-5,0), niezależnie od terminu egzaminu (pierwszy/drugi/komisyjny).

Kryteria oceniania egzaminu końcowego

60-67,9% – dostateczny (3,0)

68-75,9% - dość dobry (3,5)

76-83,9% - dobry (4,0)

84-91,9% - ponad dobry (4,5)

92-100% - bardzo dobry (5,0)

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusu przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusu w innych celach wymaga zgody WUM.

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów

Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich